

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR PRODUKTOVÉHO DESIGNU

STUDIO PRODUCT DESIGN

RELAXAČNÍ PROSTOR V INTERIÉRU

INTERIOR RELAXATION PLACE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DIPLOMA THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

BcA. MENG JIE ZHANG

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

akad. soch. ZDENĚK ZDAŘIL

OPONENT PRÁCE

OPPONENT

MgA. ONDŘEJ ELFMARK

BRNO 2016

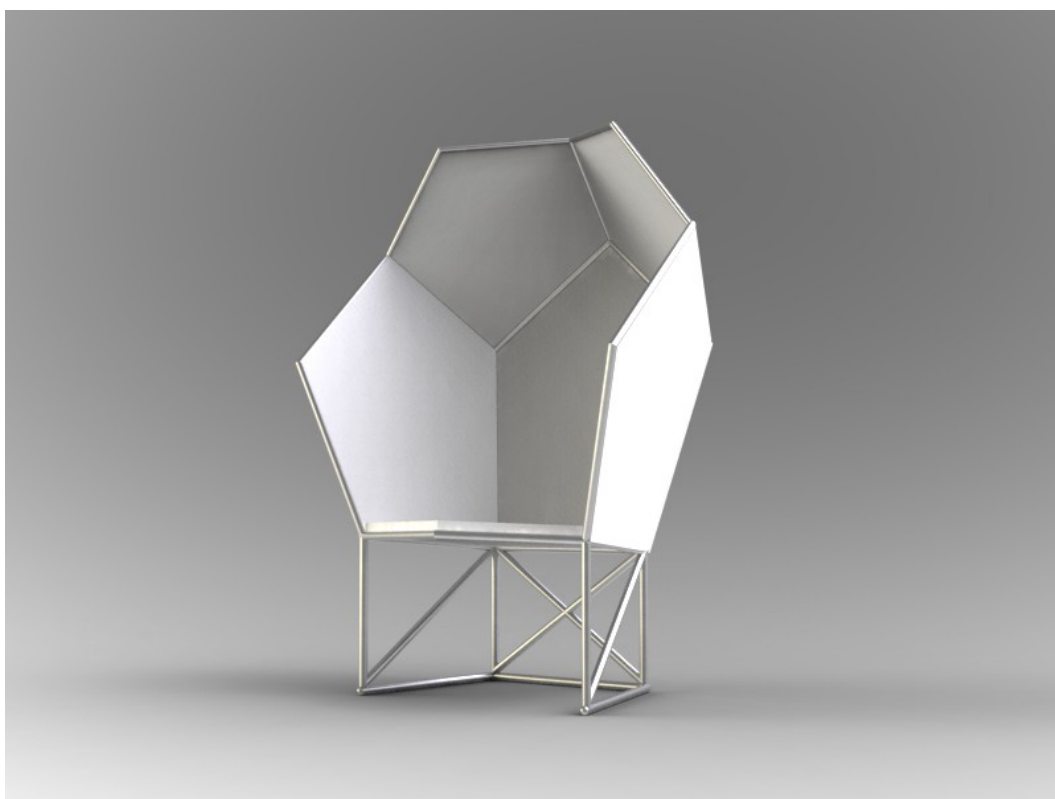
DOKUMENTACE VŠKP

OBSAH:

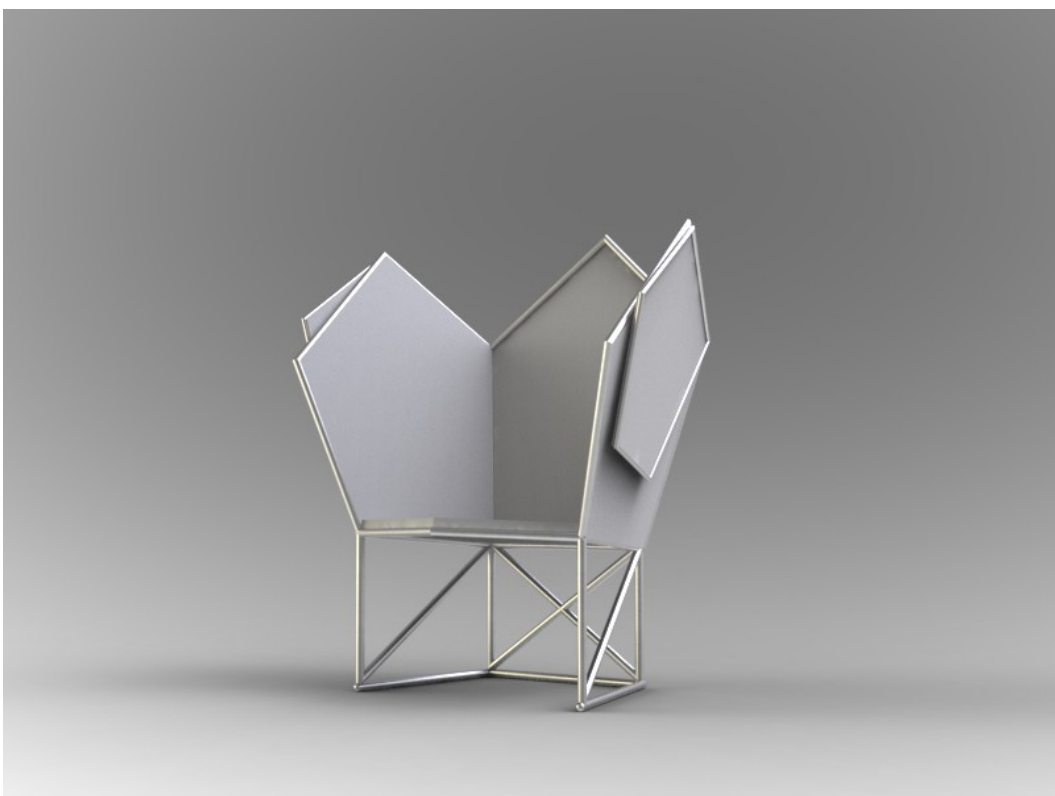
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 4 – 10
TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)	s. 11 – 18

K obhajobě bylo předloženo 11 vizualizací (6 finálního řešení, 5 nerealizovaných variant), animace, model křesla 1:1

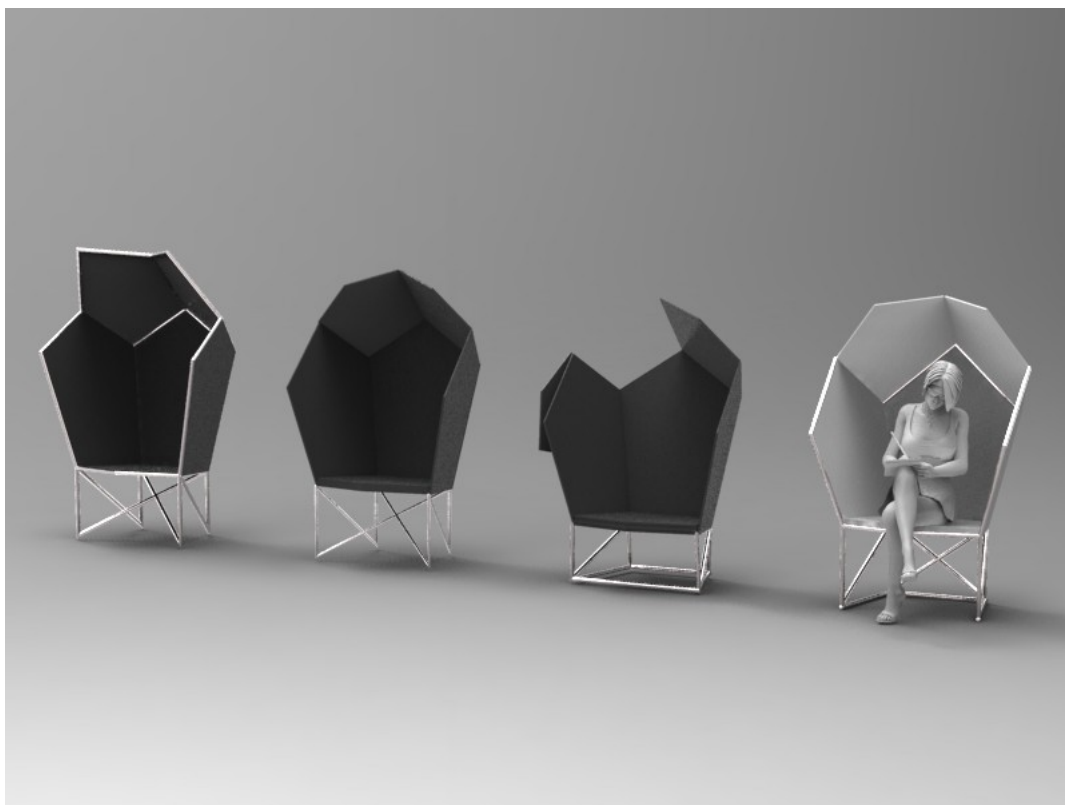
Nerealizované varianty

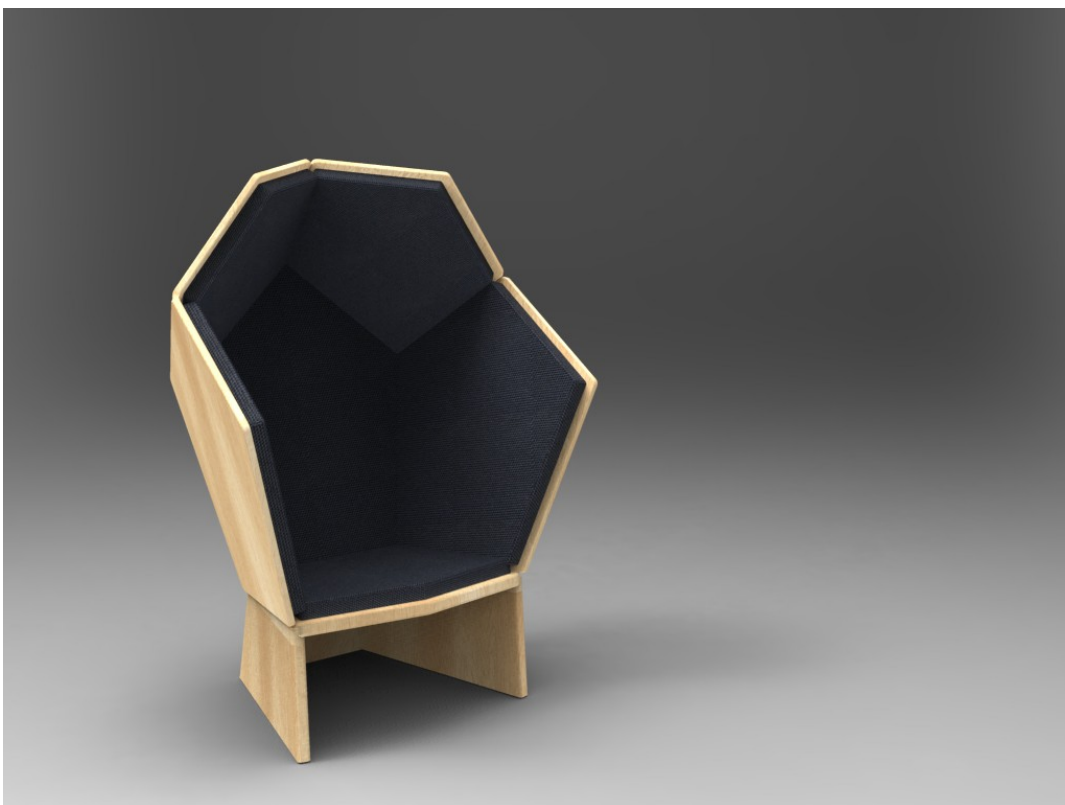
křeslo, kov, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo, kov, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo – různé varianty, kov, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo - plné, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo - odlehčené nohy, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

Finální řešení

křeslo, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

alternativní barevné varianty křesla, 2016

křeslo, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

křeslo, dřevo, čalounění, 1570 x 1130 x 970 mm, 2016

pracovní model, 2016

TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)

Zdůvodnění volby daného zadání:

Ideový koncept:

Inspirace a popis křesla:

Kontextualizace práce:

Zhodnocení dosažených výsledků:

Zdůvodnění volby daného zadání

Při rozhodování o tématu mé diplomové práce jsem se chtěla nechat inspirovat problematikou, která by byla aktuální, a která se týká téměř každého jedince. Problematikou, se kterou bych měla osobní zkušenost a která by se týkala i celé dnešní společnosti. Proto jsem si jednoduše položila otázku „Co mě trápí?“. A odpověď byla na světě.

Každý civilizovaný člověk má nějaké povinnosti a s povinnostmi přichází potřeba odreagování a odpočinku. Když chceme v dnešním světě dosáhnout pohodlnějšího života a lepší životní úrovně, musíme se více snažit a pracovat, ale tím se také vytváří větší stresová zátěž. Umění odpočinku a relaxace se stává důležitou potřebou. Čím dál tím častěji se setkáváme se zprávami, že stres a deprese se stávají nemocí nového století.

Z tohoto důvodu jsem svojí diplomovou práci zaměřila na téma relaxace a chtěla jsem vytvořit prostor, ve kterém může člověk odpočívat.

Ideový koncept

Tématikou relaxace jsem se chtěla zabývat ve své diplomové práci, protože je to činnost, se kterou se setkáváme a kterou všichni potřebujeme. Je to téma, kterému se dostává čím dál tím více pozornosti, a lidé vyhledávají stále nové možnosti, jak dosáhnout většího komfortu.

Všichni potřebujeme relaxovat, odpočívat a uvolnit se před soustavným stresem. Někdo relaxuje u filmu nebo u zajímavé knížky, někdo jiný si dopřává dlouhé koupele, poslouchá příjemnou hudbu nebo sportuje. K relaxaci je proto potřeba přistupovat individuálně.

Relaxovat může člověk nejen ve svém volném čase. V dnešní době je kladen důraz na příjemné pracovní prostředí, kdy si člověk během práce může odpočinout, aby dosáhl lepšího pracovního výsledku.

Umění relaxovat, uvolnit se, zbavit se napětí, odpočinout si a nabrat síl je jedním z nejvýznamnějších způsobů zvládnání stresu, který přestal být na počátku 21. století výjimkou, ale stal se součástí každodenního života lidí – příslušníků civilizované společnosti.

Bohužel ne každý umí zvládat stres a uspokojit svoji potřebu odpočinku. Dovednost relaxovat, uvolnit se, je předpokladem uklidnění a duševní vyrovnanosti. Člověk, který si najde čas sám na sebe a ovládá relaxaci, mívá pevnější duševní i tělesné zdraví, lepší pracovní výkonnost, lépe se soustředí, později se unaví a celkově bývá v životě spokojenější.

V zaměstnání se snažíme vyhovět všem požadavkům, které jsou na nás kladeny. Po celou pracovní dobu udržujeme vysokou úroveň duševní i fyzické aktivity. Ale po náročném pracovním dni jsme natolik unaveni, že mnozí z nás nejsou schopni aktivního odpočinku. Také charakter pracovního prostředí se odráží v únavě a míře stresu, které si odnášíme domů.

V posledních letech se rozšířil fenomén tzv. Open Space - konceptu otevřených kanceláří, který přináší spoustu výhod, ale zároveň způsobuje větší stres z práce. Negativní aspekty nových nástrah pracovních prostředí potřebujeme kompenzovat kvalitním odpočinkem.

Otevřené kanceláře přináší zaměstnavateli na jednu stranu ekonomickou úsporu, na druhou stranu však ztrátu produktivity práce zaměstnanců. Výhoda společného prostoru spočívá v nižším pořizovacím i provozním nákladu. Je o mnoho jednodušší v

zavádění po stránce informačních technologií, je snazší sdílet počítačové sítě i některá zařízení jako kopírky či skenery. Pro týmovou práci je Open Space výhodou. Kolegové mohou problémy ihned prodiskutovat nebo zjistit nové informace. Snadná je i kontrola zaměstnanců vedoucím pracovníkem a funguje i neformální kontrola ze strany kolegů.

Pravě výhody pro zaměstnavatele jdou na úkor zaměstnanců. Zaměstnanci jsou stále pod dohledem, nemají své soukromí a stále musí brát ohledy na ostatní. Například v omezování hluku, nastavení teploty v pokoji či konzumaci jídel na pracovišti. Tím ztrácejí svůj klid a větší soustředěnost na práci. Jsou častěji vyrušováni od práce a neustále přijímají podněty z okolí. Podle posledních průzkumů až tři čtvrtiny zaměstnanců v otevřených kancelářích strádají, vadí jim hluk z okolí, nemají klid na práci. Vyrušování a neustálá kontrola vede k větší chybovosti, poruchám soustředění a zvyšuje míru stresu.

Řešením je pak přetvoření stávajících obrovských prostor na menší celky, nebo se vytvářejí tichá místa, jako jsou kuchyňky s posezením a relaxační zóny, kde si zaměstnanci odpočinou od hluku a stresu a obnoví pracovní nasazení. Z tohoto důvodu jsem se chtěla věnovat návrhu nábytku, který by se hodil i do prostředí Open Space nebo do jiných veřejných prostranství.

Když chceme relaxovat, jde vždy o jisté uvolňování v oblasti psychické i fyzické. Když chceme uvolnit mysl, musíme odlehčit i tělu. Odpočinek nám umožňuje snížit napětí a obnovit rovnováhu a pohodu.

„Relaxace znamená tělesné i duševní uvolnění. Jejím prováděním uvolňujeme své svalové napětí (tenzi) a zároveň i své napětí duševní. Oba typy napětí spolu totiž úzce souvisí.“¹

1 MÍČEK, L. Co je relaxace a jaký význam má pro moderního člověka. Praha : Národní centrum podpory zdraví, 1988. s 164

Odborníci se shodují, že bychom si během dne měli vyhradit čas na duševní a tělesnou relaxaci. Tím, že si odpočineme, nabereme síly, zvýšíme produktivitu práce více, než kdybychom pracovali bez přestávky.

Inspirace a popis díla

Výchozí myšlenka vycházela z dětství, z mých dětských her, kdy jsme si s kamarády stavěli bunkry a příbytky z různých kusů nábytku nebo starých krabic. Představovali jsme si, že bydlíme na hradě nebo právě stavíme vesmírnou stanici. Bezstarostná léta, kdy jsme se mohli schovat do vlastního světa a utéct před nepochopitelným světem dospělých. To bylo mým zdrojem inspirace a chtěla jsem ji zprostředkovat i dospělému člověku, který tak může také na chvíli „vypnout“ a utéct před prací a povinnostmi. Utéct někam, kde si najde svůj vlastní klid a není vyrušován okolním světem.

Líbila se mi představa, kdy si člověk sám určí, jak moc se ve své skrýši otevře světu, nebo jestli bude zcela uzavřený. Má v ní vlastní nerušený prostor, kde si může odpočinout a být svým vlastním pánem.

Zaměřila jsem se na křeslo, protože je to nábytek, kde se mísí hranice funkčnosti mezi odpočinkem i socializací. Nejpřirozenější způsob relaxace v klidovém stavu je pro člověka nejčastěji v poloze vleže nebo vsedě. V křesle si můžeme odpočinout, vykonávat své oblíbené činnosti nebo se věnovat vlastním věcem. Chtěla jsem navrhnout místo, ve kterém se budu cítit chráněná a nerušená. Křeslo, které pomůže člověku v situaci, kdy bude obklopen lidmi, když si zrovna potřebuje vytvořit vlastní soukromý prostor.

Křesla se odlišují různými rozměry a sklony sedáku i opěráku s ohledem ke způsobu odpočinku. Podle normy se křeslo může dělit buď na odpočivné nebo hovorové. Hovorové křeslo je lehké, manipulace s ním je snadná a má podobné vlastnosti jako židle. Sedadlo je situováno ve výšce 42 až 48 cm. Odpočivné křeslo je naopak plnější konstrukce a jeho sedací plocha se nachází níž, ve výšce od 37

do 46 cm. Křeslo musí být pohodlné především pro dlouhé sezení. Existují i křesla, která umožňují relaxaci v pololeže nebo jsou houpací.

Základním smyslem nábytku vždy byla a je užitná hodnota. Tuto hodnotu utvářejí v podstatě tři základní složky. První je hodnota funkční, druhá je hodnota estetická a třetí je hodnota výrobní. Zejména hodnota estetická byla od počátku vývoje lidské společnosti považována za prioritní a byla jí věnována největší pozornost.

Mým hlavním cílem bylo navrhnout křeslo, které bude pro jedince, který si v křesle najde svůj vlastní klid, ale zároveň přitom nepřijde o možnost se socializovat. Design, který spojuje osobní prostor s veřejným prostorem. Člověk vždy byl a bude sociální tvor a odepřít mu možnost kontaktu se světem je nepřirozené. Ale to neznamená, že nepotřebuje svoje soukromí.

Pětiúhelníkový tvar jsem zvolila kvůli jeho ergonomické formě, která kopíruje lidské proporce při sezení. Spojené pětiúhelníky poskytují přirozenou skrýš. Když jsou horní desky ve sklopené poloze, psychologicky navozují pocit úkrytu. Člověk sedící v křesle má pocit, jako by vyhlížel z okna. Není úplně odizolován od společnosti, ale také není vystaven všem vlivům svého okolí. Stříšku nad hlavou lze kdykoliv podle nálady rozevřít. U možnosti otevírání a zavírání horní částí sedadla jsem se inspirovala tradiční metodou skládání a rozevírání papíru origami. Zajímavá konstrukce se dá pomocí tradičních skládacích technik složit z jednoho kusu papíru. Z vnějšku celé křeslo navozuje pocit uzavřenosti svým čistým a uhlazeným dojmem. Představuje nepřístupný drahokam v prostoru. S rozměry 1570 x 1130 x 970 mm – v.š.h. se stává dominantním solitérem místnosti. Mírným nakloněním dozadu se křeslo ergonomicky přizpůsobuje potřebám těla, čímž dosahuje zvýšení pohodlí. Podle normy je optimální úhel mezi stehny a trupem v rozmezí 95 až 105 stupňů. Křeslo v krystalickém tvaru má zvenčí navodit ostatním dojem strohosti a zdrženlivosti, ale pro sedícího uvnitř je to ideální pohodlná skrýš. Po rozevření se křeslo změní z nepřístupného krystalu na honosný trůn.

Z funkčního hlediska, aby se mohl člověk schovat bezpečně do křesla a mít uvnitř vlastní klid pro relaxaci, se muselo počítat i s většími rozměry.

Křeslo nebylo navrženo s dispozicemi pro sériovou výrobu. Z hlediska technologie výroby a materiálu jsou nejčastěji používané materiály dřevo, kov a plast. Já jsem zvolila dubové dřevo pro jeho přirozenost a výborné vlastnosti. Dub byl vždy považován za nejtrvanlivější dřevo. Rozeznáváme dub letní tzv. křemelák, nesnadněji zpracovatelný, a dub zimní tzv. drnák. Pro české země je typický dub letní, jehož dřevo bývá zpravidla těžší a pevnější. Konstrukce je zhotovena stolařskou technologií využívající lišt z masivního dřeva, které jsou spojené deskami z překližky. Horní desky tvořící stříšku jsou k boku křesla připojeny klavírovým pantem.

V dnešní době existuje velká škála materiálů pro čalounění. Nejčastěji se používají syntetické materiály pro jejich lehkou zpracovatelnost a snadnou údržbu. Látky jsem vybírala z užitného hlediska podle povrchu s nejsnadnější údržbou a také podle ekonomických nákladů cenové dostupnosti. Povrchová látka s teflonovou úpravou na povrchu je příjemná na dotek. Vyznačuje se jasnými zářivými barvami v jednobarevném tónu. Takové materiály jsou odolnější proti zašpinění, neumožní rychlé vsáknutí vody do čalounění a snáze se čistí. Nešpinivá úprava se vyznačuje tím, že tekutiny tvoří na povrchu látky kuličky, které samovolně lehce stékají nebo se dají snadno odstranit. Celé křeslo je zevnitř i z vnějšku vypořstované. Čalounění lze jednoduše vyndat z rámu kvůli snadnějšímu čištění. Na výplň čalounění jsem použila molitan dvou stupňů tvrdosti. Měkčí část kvůli pohodlí sedícího a tvrdší kvůli lepší schopnosti udržení tvaru. Materiály k čalounické výrobě většinou tvoří největší finanční položku celého produktu. Kvalita, životnost a udržovatelnost čalouněného výrobku je přímo závislá na kvalitě použitých materiálů.

Křeslo je určeno do prostorných místností, kde se pohybuje větší počet lidí, jako jsou například odpočinkové prostory velkých korporátů nebo odletové haly na letišti. Hodí se i do soukromých pracoven nebo knihoven, protože nejvíc odpočinku potřebujeme po absolvování náročné fyzické nebo intelektuální práce.

Kontextualizace práce

Když jsem se hlouběji zabývala sociální a asociální tematikou, tak jsem narazila na zajímavý pojem „antisociálního designu“ neboli asociálního designu. Svoje navržené křeslo bych přiřadila přímo k této skupině.

Spousta umělců se již věnovala navrhování ničím nerušeného soukromého místa. Od privátního křesla až po domy bez oken. Fenomén stranění se lidí se stává čím dál častějším jevem. Svět je na jednu stranu více propojen díky rozšíření telekomunikačních technologií, kdy stačí pouze obrazovka a klávesnice, ale na druhou stranu v něm vyrůstá generace dětí, která nezvládá osobní komunikaci, a tím se více uzavírá před společností. Tyto děti spíše vyhledávají soukromí a cítí se bezpečněji skryty před pohledy ostatních.

Ale potřebu být sám a neschopnost začlenění do společnosti jsme si nevypěstovali jenom díky technologiím. Americký filozof a spisovatel Henry David Thoreau, který pronesl před skoro 200 lety: *„Budu radši sedět na dýni, která bude patřit jenom mně, než se mačkat s lidmi na sametovém polštářku“*², také upřednostňuje pohodlí soukromí.

Mezi nejzajímavější práce v této kategorii považuji křeslo “Pod” od Benjamina Huberta. Křeslo vyrobené ze slisované plsti akusticky odděluje prostor a vytváří klidné tiché prostředí.

Designéři nezůstávají jenom u nábytku, asociální design se objevuje i v architektuře nebo jako nositelný všední doplněk pro asociální lidi. Zaujal mě projekt sady doplňků VEASYBLE, od skupiny Gaia. Návrh spočívá v pokrývce hlavy, která po roztáhnutí vytváří kokon, do kterého se člověk může schovat. Zajímavý nápad, který podporuje anonymitu a izolaci ve společnosti.

Mnou navržené křeslo již v tomto ohledu není žádnou novinkou, ale možností variace a možností přizpůsobení produktů podle vlastní potřeby není na trhu mnoho.

2 Volně přeloženo z angličtiny, 10 Antisocial Designs for Your Inner Recluse, <http://flavorwire.com/293384/10-antisocial-designs-for-your-inner-recluse>

Zhodnocení dosažených výsledků

Design je metoda řešení vizuálních a fyzických problémů. Design nese záměr a přináší řešení. Každý designér, který chce dělat svojí práci dobře, dbá především na inovaci, užitečnost, estetično, dlouhou životnost a snadné porozumění produktům, které jsou přátelské k životnímu prostředí. Dobrého designu nelze dosáhnout lesklými a drahými materiály. Je to spojení všech těchto principů v něco smysluplného a úmyslného.

Ve své práci jsem navrhla křeslo, které bude poskytovat příjemný úkryt pro člověka, který upřednostňuje pasivní relaxaci nad aktivní. Spousta zákazníků zcela jistě ocení nevšední možnost příjemného odpočinku, při kterém na chvíli zapomenou na svou práci a povinnosti. Křeslo jim poskytne příležitost ignorovat lidi nenásilným způsobem. Toto křeslo si ovšem nemůže dovolit vlastnit každý člověk, jeho rozměry vyžadují větší náročnost na prostor. Větší rozměry jsou podmíněné komfortem pro sedící, kdy je vidět jenom křeslo a člověk se v něm může ztratit.

Cílem při návrhu je studovat jak funkci, tak i formu a jejich spojení mezi produktem, uživatelem a životním prostředím. Svoji práci hodnotím jako zajímavě řešenou, dokázala jsem splnit požadavky na kvalitní relaxaci a základní ergonomické nároky s funkcí a uhlazeným vzhledem produktu. Během navrhování jsem získala nové zkušenosti z procesu výroby, které mi určitě budou v budoucnosti přínosem.

Návrh je zde řešen především jako celek, ve kterém je ještě spousta prostoru pro doladění detailů a drobných úprav. S možností dnešní výrobní technologie patří toto křeslo k dražším kusům. Pro úspěšnou realizaci bude potřeba provést ještě spoustu experimentů, k čemuž bude potřeba víc času. Produkt určitě do budoucna projde komplexnější analýzou, bude třeba vyšších nároků z pohledu ergonomie i výroby.